

**УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ**

Факультет соціальної та психологічної освіти
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. завідувача кафедри

Бялик О.В.

«9» серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 04 МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИКА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Освітньо-наукова програма «Психологія»

Робоча програма «Методологія та методика наукових досліджень» для здобувачів освітнього ступеня «доктор філософії» (PhD) спеціальності 053 Психологія

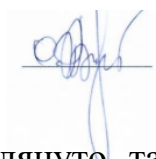
Розробник:

Гагарін М. І. – д. п. н., професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри педагогіки та освітнього менеджменту

Протокол № 1 від «09» серпня 2022 року

В. о. завідувача кафедри педагогіки та освітнього менеджменту

Бялик О. В.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету соціальної та психологічної науки

Протокол № 1 від «09» серпня 2022 року

Голова науково-методичної комісії факультету соціальної та психологічної науки

Бондаренко Г. В.

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	українська
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	6/180	6/180
Курс	I	I
Семестр	II	II
Кількість змістових модулів із розподілом	II	II
Обсяг кредитів	VI	VI
Обсяг годин, у тому числі:		
Аудиторні:	60	12
Лекційні	28	6
Семінарські/ Практичні	32	6
Лабораторні	–	–
Самостійна робота	60	84
Індивідуальні завдання	60	84
Форма семестрового контролю	екзамен	екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: засвоєння здобувачами вищої освіти знань і умінь з інтерпретації теоретико-концептуальних основ дослідження, оформлення та презентації результатів наукових досліджень, ефективної науково-дослідної роботи; набуття професійних компетентностей у відповідності до освітньо-наукової програми; формування системного педагогічного мислення, професійної самосвідомості.

Завдання навчальної дисципліни:

- засвоєння теоретичних знань щодо організації та здійснення наукових досліджень;
- формування вміння аналізувати та інтерпретувати результати дослідження; робити узагальнення та висновки; оформляти публікації результатів досліджень згідно сучасних вимог; дотримуватись публікаційної етики.

Відповідно до вимог освітньо-наукової програми здобувачі освіти повинні оволодіти такими *компетентностями*:

ЗК 2. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 4. Здатність розв'язувати комплексні проблеми психології на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності

СК 2. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження,

досягати наукових результатів, які створюють нові знання у психології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках, та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

СК 3. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в сфері психології та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство та відповідальність під час їх реалізації; забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності.

СК 6. Здатність застосовувати нові технології та інструменти, сучасні цифрові технології, бази даних та інші ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та викладацькій діяльності

СК 7. Уміння толерувати невизначеність і доводити унікальність власного наукового пошуку в умовах інформаційного / цифрового суспільства

3. Результати навчання за дисципліною

Очікувані результати навчання:

РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання щодо обраної для дослідження проблеми у сфері психології / на межі предметних галузей, а також дослідницькі уміння, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з психології;

РН2. Розуміти загальні принципи та методи психології, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері психології та у викладацькій практиці;

РН3. Виокремлювати, систематизувати, розв'язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, формулювати і перевіряти гіпотези, визначати чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження;

РН4. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з психології та дотичних міждисциплінарних напрямів із дотриманням норм професійної і академічної етики;

РН6. Критично і системно оцінювати результати власної науково-дослідної роботи і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми, визначати перспективи подальших наукових розвідок;

РН9. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми психології державною та іноземною мовами, готувати результати досліджень у вигляді наукових публікацій.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Наука і наукові дослідження у сучасному світі

Виникнення та еволюція науки. Сутність науки як сфери людської

діяльності. Загальна характеристика методів наукових досліджень.

Тема 2. Теоретичні засади сучасних наукових досліджень

Теоретичні та методологічні принципи науки. Види та ознаки наукового дослідження. Вибір теми дослідження. Основні групи наукових досліджень: фундаментальні та прикладні

Тема 3. Навчально- та науково-дослідна робота студентів

Навчально-дослідна робота студентів. Науково-дослідна робота студентів
Форми організації й проведення НДРС

Тема 4. Інформаційне забезпечення наукової роботи

Сутність і види науково-технічної інформації. Аналіз та інтерпретація інформації. Організація роботи з науковою літературою. Комп'ютерні технології пошуку інформації (самостійне опрацювання).

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Змістова характеристика методів наукових досліджень

Методи дослідження: сутнісна характеристика. Загально-філософські методи дослідження. Загально-наукові методи дослідження.

Тема 6. Наукова новизна, теоретичне та практичне значення дослідження як складники наукового апарату

Сутність понять «наукова новизна» наукового дослідження. Формулювання наукової новизни наукового дослідження. Теоретичне значення наукового дослідження. Практичне значення наукового дослідження.

Тема 7. Академічна доброчесність у наукових дослідженнях

Сутність поняття «академічна доброчесність». Кодекс академічної доброчесності дослідника (на прикладі УДПУ імені Павла Тичини). Найпоширеніші випадки порушення академічної доброчесності. Запобігання та виявлення академічного плагіату. Системи (Unicheck Strike, Plagiarism.com та ін.).

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма		заочна форма	
	усього	у тому числі	усього	у тому числі

		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Наука і наукові дослідження в сучасному світі	24	4	4		8	8	28	2	2		12	12
Тема 2. Теоретичні засади сучасних наукових досліджень	26	4	6		8	8	24				12	12
Тема 3. Навчально- та науково-дослідна робота студентів	24	4	4		8	8	24				12	12
Тема 4. Інформаційне забезпечення наукової роботи	28	4	4		10	10	24				12	12
Разом за змістовим модулем 1	102	16	18		34	34	100	2	2		48	48
Змістовий модуль 2.												
Тема 5. Змістова характеристика методів наукових досліджень	24	4	4		8	8	28	2	2		12	12
Тема 6. Наукова новизна, теоретичне та практичне значення дослідження як складники наукового апарату	24	4	4		8	8	24				12	12
Тема 7. Академічна доброчесність у наукових дослідженнях	30	4	6		10	10	28	2	2		12	12
Разом за	78	12	14		26	26	80	4	4		36	36

змістовим модулем II												
Модуль 2												
ІНДЗ	+	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-
Усього годин	180	28	32		60	60	180	6	6		84	84

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Наука і наукові дослідження в сучасному світі	4	2
2.	Теоретичні засади сучасних наукових досліджень	6	
3.	Навчально- та науково-дослідна робота студентів	4	
4.	Інформаційне забезпечення наукової роботи	4	
5.	Змістова характеристика методів наукових досліджень	4	2
6.	Наукова новизна, теоретичне та практичне значення дослідження як складники наукового апарату	4	
7.	Академічна доброчесність у наукових дослідженнях	6	2

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Наука і наукові дослідження в сучасному світі Підготувати есе «Перспективи розвитку науки як сфери людської діяльності»	8	12
2.	Теоретичні засади сучасних наукових досліджень Підготувати реферат та окреслити значення фундаментальних та прикладних досліджень для розвитку суспільства	8	12
3.	Навчально- та науково-дослідна робота студентів Визначіть та схарактеризуйте найбільш дієві, на Ваш погляд, форми навчально- та науково-дослідної роботи студентів	8	12
4.	Інформаційне забезпечення наукової роботи Зробити презентацію та проаналізувати сучасні можливості інформаційного забезпечення наукових	10	12

	досліджень		
5.	Змістова характеристика методів наукових досліджень Розробіть таблицю за групами методів досліджень та проаналізуйте їх використання у сучасних наукових дослідженнях	8	12
6.	Наукова новизна, теоретичне та практичне значення дослідження як складники наукового апарату Підготувати реферат та схарактеризувати основні складники наукового апарату дослідження, особливості їх формулювання	8	12
7.	Академічна доброчесність у наукових дослідженнях Проаналізуйте Кодекс академічної доброчесності Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, узагальніть найпоширеніші випадку академічного плагіату та шляхи запобігання даному явищу	10	12

Критерії оцінювання завдань для самостійної роботи

0,5 бали – здобувачем у розкритті змісту завдань були допущені суттєві помилки; завдання викладені поверхово або здобувач зовсім не виконав поставлених завдань;

1 бал – здобувач володіє знанням матеріалу на рівні вимог, наведених вище, але у розкритті змісту завдань ним були допущені певні помилки, завдання виконані фрагментарно, питання пропрацьовано недостатньо глибоко, у занадто стислій формі;

1,5 бали – здобувач дав правильні відповіді на поставлені завдання; робить логічні висновки та узагальнення, показує здатність аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певні питання; використовує належний інструментарій; демонструє знання законодавчих і нормативних актів питання, що розглядається; але здобувачем допущені 1-2 незначні помилки;

2 бали – здобувач дає обґрунтовані, глибокі й теоретично правильні відповіді на всі поставлені завдання; робить логічні висновки та узагальнення, демонструє здатність висловлювати та аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певні питання; використовує належний інструментарій; демонструє знання законодавчих і нормативних актів питання, що розглядається.

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) є видом позааудиторної роботи аспіранта навчального, навчально-дослідницького чи проєктно-конструкторського характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу і завершується складанням заліку.

Мета ІНДЗ. Самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань аспіранта з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) виконується у формі результатів мікродослідження (розробка анкет на задану викладачем тему, анкетування та інтерпретація даних), проведеного згідно з метою дослідження.

Теми мікродослідження:

1. Психологічні аспекти спілкування у соціальних мережах як джерело дослідження.
2. Визначення ефективних сучасних форм / методів навчання / виховання: науково-психологічний аналіз.
3. Психологічні особливості формування професійної відповідальності у студентів педагогічних університетів.
4. Психологічні особливості формування дидактичної компетентності у майбутніх викладачів (за спеціальностями).
5. Психологічні технології розвитку різних видів творчих здібностей (літературних, мовленнєвих, артистичних тощо) у закладах освіти різного рівня.
6. Психологічні аспекти формування педагогічної майстерності майбутніх викладачів ЗВО.
7. Психологічні особливості формування професійної відповідальності.
8. Сутність компетентнісного підходу до науковому дослідженню у сфері психології.
9. Сутність технологічного підходу до науковому дослідженню у сфері психології.

Критерії оцінювання індивідуального дослідного завдання (ІНДЗ)

Загальна оцінка – 6 балів, з яких:

1. Якість оформлення ІНДЗ – 1 бал.
2. Логічність і послідовність викладення матеріалу – 1 бал.
3. Повнота розкриття теми – 1 бал.
4. Самостійний і творчий підхід до аналізу досліджуваної проблеми – 1 бал.
5. Посилання на першоджерела – 1 бал.

б. Грунтовний висновок – 1 бал.

9. Методи навчання

Лекції, практичні заняття, частково-пошукові методи, пояснювально-ілюстративні та інтерактивні. У процесі викладання навчальної дисципліни застосовуються інноваційні педагогічні технології (проектна, інтерактивна, індивідуалізації та диференціації, проблемна тощо) та інформаційно-комунікаційні, зокрема мультимедійні, комп'ютерні та інтернет-технології.

10. Методи контролю

Поточне оцінювання під час практичних занять, тематичне тестування, оцінка за реферат, підсумковий модульний тестовий контроль.

11. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерії оцінювання навчальних досягнень на практичних заняттях:

1 бал – здобувач бере участь в обговоренні питань плану, але немає розгорнутої відповіді на питання семінарського заняття, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення теми, не дотримується культури мовлення.

2 бали – здобувач бере активну участь в обговоренні питань плану практичного заняття, має елементарні, фрагментарні уявлення про об'єкт вивчення теми, працює в команді, але повної розгорнутої відповіді на всі питання немає, не дотримується культури мовлення.

3 бали – здобувач правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, бере активну участь в обговоренні питань семінару, вміє працювати в команді, дотримується послідовності у викладенні матеріалу. Разом з тим, у відповіді допускає неточності, окремі відповіді на питання семінару відсутні, відчуває скованість перед аудиторією, читає з конспекту та допускає порушення правил ділового мовлення.

4 бали – здобувач добре володіє вивченим матеріалом у межах програми, застосовує знання під час вирішення практичних завдань, вміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією, має розгорнуті відповіді на всі питання семінару, бере активну участь у командній роботі, в обговоренні питань семінару та виступає з доповіддю, але відчуває скованість перед аудиторією, під час доповіді користується конспектом.

5 балів – здобувач має розгорнуті відповіді на всі питання семінару; володіє гнучкими знаннями не лише в межах вимог навчальної програми, але й використовує додаткові матеріали, аргументовано застосовуючи їх у різних ситуаціях; вміє знаходити інформацію та аналізувати її; ставити і розв'язувати проблеми, у командній роботі займає лідерські позиції;

виступаючи з доповіддю на семінарі, вміло організовує дискусію між учасниками семінару; вільно тримається перед аудиторією; дотримується культури мовлення.

Додаткову кількість балів здобувач може одержати за інші види роботи (повідомлення, реферат, тестовий контроль тощо)

11. Розподіл балів, які отримують студенти

ЗМ1				ЗМ2			ІНДЗ	ПК	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7			
12	12	12	12	12	12	12	6	10	100

12. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка а в ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
75–81	C	
69–74	D	задовільно
60–68	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Рекомендована література

Основна

1. Методологія та методика наукових досліджень : методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів PhD за спеціальності 053 Психологія з дисципліни / Уклад. М. І. Гагарін., Умань : УДПУ, 2022. 26 с.
2. Наукові дослідження в психології : методичні рекомендації для практичних занять / Уклад. С. П. Байда. Умань : Візаві, 2022. 14 с.
3. Вихрущ В. О. Методологія та методика наукового дослідження. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2018. 327 с.
4. Основи наукових досліджень. Уклад.: М. В. Кудла, В. О. Коблик. Умань: Сочінський М. М., 2021. 185 с.
5. Гагарін М. І. Формування діагностичної компетентності майбутніх педагогів у закладах вищої освіти / Формування професійної компетентності майбутнього педагога: теорія і практика: колективна монографія / [за ред. В. В. Бойченко]. Умань. ВПЦ «Візаві», 2020. С. 55–82.
4. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради

молодим науковцям. Київ-Вінниця: ТОВ «Планер», 2010. 308 с.

5. Закон України Про наукову і науково-технічну діяльність
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>

6. Інноваційний потенціал порівняльно-педагогічних досліджень для розвитку вищої освіти. В. В. Безлюдна, І. Б. Бойчевська, В. І. Павлюк, І. В. Палагута; за заг. ред. О. А. Заболотної. Київ : Ямчинський О., 2019. 207 с.

7. Ладанюк А. П. Методологія наукових досліджень. Київ : Ліра-К, 2020. 351 с.

8. Мадзігон В. М. Технології дослідження освітніх проблем. Київ : Ін-т обдарованої дитини НАПН України, 2018. 369 с.

9. Методологія наукових досліджень. Г. М. Чирва, П. І. Гаман, І. П. Мігус. Умань : Візаві, 2019. 175 с.

10. Методика організації науково-педагогічних досліджень: метод. посібник / укл.: О. Є. Антонова, В. М. Єремєєва, Н. М. Мирончук. Житомир, 2018. 76 с.

11. Методика та організація наукових досліджень: навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.

12. Науково-педагогічне дослідження: навчальний посібник для магістрантів / укладачі: Н. Н. Чайченко, О. М. Семенов, Л. М. Артюшкіна, О. М. Рудь. Суми: СОППО, 2015. 190 с.

15. Підготовка і захист випускної кваліфікаційної роботи: метод. посіб. / [В. В. Бойченко, Н. В. Безлюдна, М. І. Гагарін [та ін.]; за ред. М. В. Кудли; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Вид. 2-ге, переробл. Умань: Візаві, 2021. 131 с.

16. Підготовка статті до публікації у міжнародних наукових виданнях: методичні рекомендації / уклад. О. О. Цокало, Д. В. Ткаченко; ред. О. Г. Пустова. Миколаїв: МНАУ, 2015. 88 с.\

17. Чирва Г. М. Методологія та організація наукових досліджень / укладач Чирва Г. Умань: Візаві, 2018. 188 с.

18. Naharin M., Koblyk V, Tkachuk M, Bechko Y. Domestic and Foreign Experience in Training Future Managers of Educational Institutions. *Journal of Higher Education Theory and Practice*. Vol. 22(6) 2022. 53–62.

Допоміжна

1. Етичний кодекс ученого України URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09#Text>

2. Закон України «Про вищу освіту». Відомості Верховної Ради України. 2014. 19 вересня.

3. Кодекс академічної доброчесності Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини URL : <https://udpu.edu.ua/pro-universitytet/dokumenty>

4. Національний освітній глосарій: вища освіта / авт.-уклад.: І. І. Бабин, Я. Я. Болюбаш, А. А. Гармаш та ін. Київ: Плеяди, 2011. 100 с.

5. Системний підхід у сучасних педагогічних дослідженнях в Україні:

монографія / за ред. С. Я. Харченка. Старобільськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2016. 488 с.

6. Формування професійної компетентності майбутнього педагога: теорія і практика: колективна монографія / [за ред. В. В. Бойченко]. Умань. ВПЦ «Візаві», 2020. 302с .

7. How to Write and Publish a Scientific Paper. Robert A. Day, Barbara Gastel Edition 7, 300 pages, illustrated. Cambridge University Press, 2012.

14. Інформаційні ресурси

1. Нормативна база (Закони, Положення, Укази президента України, Листи МОНУ).

2. Мультимедійні презентації до тем.

3. Матеріали, розміщені на веб-сторінках:

– <https://mon.gov.ua/ua> – Міністерства освіти і науки України.

– <http://nduv.gov.ua> – бібліотеки ім. В. І. Вернадського.

– www.udpu.org.ua – Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

– <http://zakon2.rada.gov.ua> – сторінки сайту «Законодавство України».

– <http://ekniga.com.ua> – Інформаційно-пошукова система-каталог з електронної літератури: книжки, довідники, словники, енциклопедії, підручники і т. д.

– <http://7ua.net> – Електронна бібліотека: енциклопедії, словники, підручники, будь-яка література.

– <http://lib.com.ua> – Сайт електронної бібліотеки.